

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

בפני כב' השופטת אילת דגן

שפאן צברית, ת.ז. 058864698

התובעת

- נ ג ד -

1. עודד בן זאב, ת.ז. 057874687
2. מגזין בניין ודיור בע"מ, ח.פ. 511583080

הנתבעים

פסק דין

התביעות וטענות הצדדים

1. לפניי שתי תביעות כספיות מאוחדות של הגב' צברית שפאן (להלן: "צברית" או "התובעת"), הנדסאית ארכיטקטורה, נגד הנתבע 1 מר עודד בן זאב (להלן: "עודד"), האחת לתשלום שכ"ט עבור תכנון ועיצוב וילה בקיסריה לפי הזמנתו, ולהשבת כספים שהעמידה לו כהלוואות, והשניה נגד עודד ונגד נתבע 2/ מגזין בניין ודיור (להלן: "המגזין") ביחד ולחוד, בגין הפרת זכויות יוצרים שלה בכך שלא נתנו לה את הקרדיט עבור תכנון ועיצוב הוילה, בכתבה שפורסמה על אותה וילה במגזין בניין ודיור.
2. לטענת התובעת, בתחילת 1999, הזמין אותה עודד לתכנן ולעצב עבורו וילה מפוארת למגורים בסגנון מרוקאי במגרש בו עמד בנין שרכש בקיסריה. בהתאם להסכם עבודה בין השניים, נקבע כי שכר הטרחה עבור התכנון הראשוני יהיה \$14,500 + מע"מ ועבור כל שינוי שיבוצע לאחר קבלת ההיתר \$49 לכל מ"ר שישונה. עודד הזמין את שירותיה בהתבסס על שטח משוער של המבנה 395 מ"ר, בעוד הבקשה להיתר כללה 500 מ"ר, וצברית זכאית, לטענתה, להפרש בין שטחי התכנון. ההסכם שהוכן לא נחתם ע"י עודד, אך הוא אישר לצברית להתחיל לעבוד לפי תנאיו. ב-3/10/99 חתם על מסמך משלים בו אישר את ההסכמות. עד היום, לא קיבלה מעודד כל תמורה עבור התכנון באמתלות שונות.
3. בנוסף, במסגרת יחסי הידידות שהיו ביניהם ועקב אמון מלא בנתבע, הלוותה לו התובעת כספים לשם מימוש חלומה במבנה בסך 91,000 ₪. היא אף העמידה לרשותו הלוואה בסך של \$4,300 + 100 ליש"ט, ופעמיים 20,000 ₪ (כשאחת הפעמים כלולה ב-91,000 ₪) וכמו כן פעמיים מימנה עבורו כרטיסי טיסה ללונדון בעלות של 7,764 ₪ והוצאות איטום לווילה בסך של 5,000 ₪.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

4. לטענתה, במהלך 4 שנים השקיעה התובעת שעות עבודה אינטנסיביות בתכנון ועיצוב ואף נסעה למרוקו לצרכי התכנון וקבלת ההשראה. המבנה שעיצבה הפך לשם דבר, הגיעו פניות רבות מגורמים שונים המעוניינים לצלם ולבקר בוילה, לרבות תוכנית הטלוויזיה "קחי אותי שרון" שצולמה בוילה וכן פורסמה כתבה בגיליון מס' 91 ממאי 2004 של מגזין בניין ודירור.
5. כשקראה את הכתבה בבנין ודירור התברר לתובעת כי עודד בחר להסתיר את תרומתה לעיצוב והכחיש כל מעורבות אדריכלית בעיצוב המבנה. לטענתה, מבירור שערכה במגזין, הסתבר כי במהלך הראיון נשאל עודד מי האדריכל והשיב כי קיבל יעוץ אדריכלי כלשהו אך חסר חשיבות.
6. התובעת סבורה כי בפרסום הכתבה, בחר עודד, שיטתית להשמיט לחלוטין את שמה של התובעת מכל הקשור לעבודתה ויצירתה, כשהמגזין שותף למעשיו בכך שלא טרח לבצע בדיקה פשוטה לבירור זהות האדריכל ואף סרב לתקן את העוול שנגרם לה. כתוצאה מהתנהגותם נגרמו לתובעת הנזקים הבאים: פגיעה במוניטין שהובילה להפסד הכנסה, הפסד צמיחת מוניטין בפרט לאור ההד תקשורתית לו זכתה הוילה, ופגיעה מקצועית ואישית בשמה הטוב. לאחר פרסום הכתבה בה לא הוזכרה במילה, מס' מזמיני עבודות להם סיפרה על תכנון הוילה, פנו אל התובעת בתרעומת על כי היא הוליכה אותם שולל ואין לה קשר לוילה.
7. לטענת עודד, צברית מבקשת לקשור לעצמה כתרים לא לה. לטענתו, הוא בעל ניסיון רב ביזמות וקבלנות עבודות בחו"ל, ורכש ידע וניסיון במהלך נסיעותיו הרבות למרוקו אשר חלקן הארי יוחד ללימוד והכרת שיטות הבנייה המרוקאיות. מומחי בנייה ובעלי מקצוע הובאו על ידו ממרוקו והוא ייבא פריטים משם לביתו בעצמו. עודד מודה כי הזמין שירותים מצברית, אשר הציגה עצמה כאדריכלית בעוד היא הנדסאית ובשל המגבלה מבחינת הכשרתה הפורמאלית, לא יכלה להעניק לו את השירותים המקצועיים לשמם נשכרה. התכניות אותן הגישה לא אושרו והן הכילו שורה של ליקויים מהותיים. כתוצאה מכך, נגרמו לו נזקים רבים אשר חלקם תוקנו במהלך בניית הבית על ידו וחלקם לא ניתן היה לתקן. טיב השירות לשמו נשכרה היה תכנון שיפוץ והרחבה של הוילה. בפועל תרומתה הייתה שולית ולעיתים מזיקה, והוא זכאי לקזז סכומי הליקויים כנגד הסכומים שחב לה.
8. לעניין תביעת חוב ההלוואות, הוא מודה בו בחלקו. לטענתו במסגרת יחסיהם הסתייעה בו התובעת ברכישת נכס בלונדון. בגין פנייתה השקיע מאמצים רבים לאיתור נכס, ניהול מו"מ ונסיעה ללונדון. בסופו של דבר העסקה לא יצא לפועל. בגין העסקה היה זכאי לסך 10,000 ליש"ט אותם זכאי לקזז מחובה של התובעת.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

9. ביחס לכתבה טוען עודד כי אין לתובעת זכות יוצרים בוילה. עוד הוא טוען כי לא הכחיש מעורבות אדריכלית כלשהי אך אמר שתרומתה הייתה שולית ומזערית. ועוד הוא טוען כי במועד בו נפגשו לא היה לתובעת מוניטין מוכח כלשהו ולא נגרם לה כל נזק שהוא.
10. לטענת המגזין, הוילה אכן מעניינת ויפה אך לא מדובר ביצירת אמנות אדריכלית. משנשאל הצהיר עודד בפני הכתבת, כי לא היתה מעורבות אדריכלית תכנון ועיצוב. בתחילה ענה כי קיבל ייעוץ אדריכלי כלשהו, חסר חשיבות וכשנשאל מפורשות האם היה אדריכל ענה "חד משמעית לא". עודד לא אמר שהתובעת לקחה איזשהו חלק בפרויקט הוילה וכלל לא הזכיר את שמה. המגזין אינו כתב עת מקצועי אלא נישתי הפונה לציבור הרחב. אין על פי דין כל חובה לערוך מחקר ובדיקה עצמאית והאם מי שמכריז על עצמו כמי שביצע את הבנייה הוא אכן בעל הזכות המוסרית בה. לחלופין, התובעת ויתרה על זכות התביעה נגד המגזין, וממילא לא הוכח שנגרם לצברית נזק.
11. בהודעה לצד ג' ששלח המגזין נגד עודד, עותר המגזין כי במידה ובית המשפט יחייב אותו בפיצוי, אזי הואיל והמגזין הסתמך על הצהרתו של עודד, לפיה לא הייתה מעורבות אדריכלית וכי ביצע את התכנון בעצמו, יש לחייב את עודד בשיפוי המגזין בכל סכום שיחויב בו.

הראיות

12. צברית העידה בתצהירה כי תוך כדי הפנייה לפי ההיתר שהוציאה, החליט עודד לערוך מעת לעת שינויים, חלקם בניגוד להמלצתה וחלקם בלי שהתייעץ איתה כלל. תוך כדי עבודות הבנייה, לפי דרישתו של עודד, התווספו שטחי תכנון נוספים ואגפים שלא היו כלולים בתכנית הראשונה בשטח נוסף של 390 מ"ר (נספח ד לת/9 תכנית הרישוי השנייה).
- כעבור מספר חודשי עבודה, פנתה לעודד לקבלת התשלום הראשון. הוא ביקש דחייה בתשלום והיא החתימה אותו, לאחר משא ומתן על תוספת להסכם שכר הטרחה בו התחייב לשלם לה את הסכום החדש שהוסכם עליו – סך של \$14,480 לפי ערך 03/10/99, עד ליום 02/02/00 (נספח "ה" לתיק המוצגים שהגישה התובעת).
- לאחר שתוכניות המבנה הסופיות אושרו עקרונית ע"י החברה לפיתוח קיסריה והסתיימה בניית השלד, הפסיקה את עבודתה ולא המשיכה לפעול לקבלת ההיתר הסופי נוכח העובדה שלא קיבלה תשלום עבור עבודתה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

13. ביחס להלוואות שהעמידה לרשותו מעת לעת, ביום 24/03/03 ריכזה את חיוביו במסמך "הסכם הלוואה (נספח ח' לתיק המוצגים) אותו אישר עודד וחתם עליו.
14. ביחס לדירה בלונדון הצהירה צברית כי במהלך שנת 2000 הציע לה עודד לרכוש דירה בלונדון. הוא ניסה לשכנע אותה להעביר את החוב שלו כלפיה על חשבון המקדמה על הדירה. לאחר שמנהלת החשבונות שלה ביקרה בנכס, וחרף אזהרתה, התחילה להעביר לעודד כספים לרכישת הדירה וסה"כ העבירה לו 43,000 ליש"ט. לבסוף התברר לה כי לא ניתן לרכוש את הנכס וכי עודד כלל לא פנה לבעל הנכס. עודד סרב במשך תקופה להחזיר לה את הכספים ששילמה ורק לאחר התערבות משפחה הוחזרו הכספים. עובר להליך דגן עודד לא העלה כל טענה ביחס לחוב שלה כלפיו.
15. צברית צרפה תצהירים של אחיה, שוקי שפאן (ת/6), וישי שפאן (ת/7) לעניין העסקה בלונדון, של חברתה יהל איצקוביץ אשר הייתה עדה למהלך השיפוץ ולשיחות בין הצדדים (ת/4). הגב' שלזינגר רחלי, ודני יצחקי, לקוחות של צברית שהגיעו אליה בעקבות כתבה שהתפרסמה במגזין בנין ודיוור בשנת 1998 (ת/2 ו-ת/5). מר מרגלית, שביצע עבודות אינסטלציה בוילה, הגיש תצהיר בו העיד כי במהלך עבודתו קיבל הנחיות מצברית ומעודד. בנוסף הגישה תצהיר של הגב' איריס סרטנה מנהלת החשבונות שלה (ת/1).
16. עודד העיד בתצהירו כי במהלך השנים, החל להכיר את סגנון הבנייה המרוקאי וחלם כי יום אחד ירכוש בית יעצבו בסגנון זה. בשנת 99 רכש את הנכס מושא התביעה. הוא הופנה למר אשר כהן, מומחה בתחום העיצוב ובנייה בסגנון המרוקאי ונעזר בו בעיצוב הבית – בין היתר נסעו למרוקו לרכישת חומרי עבודה וריהוט לבית. מר כהן, ביקר בשטח הבנייה, ועבד פיזית בבניית אלמנטים מרוקאיים. לטענת עודד את מרבית הרעיונות לעיצוב הבית שאב מתמונות וספרות מקצועית כשמר כהן עוזר לו להפוך את התמונות למציאות, הרבה פעמים בניגוד לדעתה של צברית. בכל הנוגע לעניינים הטכניים הכרוכים בבנייה – עבודה טכנית של שרטוט תוכניות בהתאם לדרישותיו, הגשתן לרשויות, הכנת תוכניות עבודה וכו' היה עליו להיעזר בגורם מקצועי ולשם כך פנה לצברית. למרות שהציגה עצמה כאדריכלית התברר כי היא הנדסאית בלבד, כך שלא יכלה לחתום כמתכננת על תוכניות להגשה. שכר הטרחה המוסכם היה \$2,000 בלבד. הוא היה הוגה את הרעיונות העיצוביים והיה מעבירם לצברית לשם שרטוטם.
- ביחס לסכום הנוסף בגין תכנון נוסף בגינו דורשת צברית סכום של 90,000 ₪ נוספים, רק בתצהיר התברר לו כי הדרישה היא בגין תכנון המרתף. ברם במרתף לא בוצע ולא תוכנן על ידה כל תכנון שהוא והמרתף עמד במשך שנים באותו מצב בו נקנה למעט בניית ממ"ד בשטח של 10 מ"ר.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

17. ע"פ עדותו של עודד, במהלך השנים נרקמה בינו לבין צברית מערכת יחסים חברית, שכללה בילויים משותפים, ונסיעות לחו"ל.
- ביחס להלוואות, עודד לא מכחיש את ההלוואות ואף מצהיר כי כל סכום שיישאר חייב לה לאחר בירור התביעה ישולם, אך הוא סבור כי כתוצאה מהתנהגותה של צברית נגרמו לו נזקים, התגלו ליקויים רבים ברמת מיומנותה המקצועית ובביצוע הפרטני של העבודות.
- צברית טענה בתכנון המדרגות בתוך הבית ומחוצה לו, בתכנון החנייה, בתכנון מרפסת בקומה השנייה, בתכנון חצר אנגלית אותה ביקש. טענה בתכנון ניקוז הגג העליון, בתכנון החלונות והצבתם. תכננה באופן לקוי את אי העבודה במטבח, טענה בגובה מפלס הקרקע בחצר. כמו כן טענה בתכנון עיצובים דקורטיביים אותם ביקש. היא טענה בחישוב אחוזי הבנייה ובתכנון החשמל.
18. ביחס לרכישת הבית בלונדון – ע"פ עדותו, במועדים הרלוונטיים לתביעה עסק עודד ביזמות, תיווך ומסחר בעסקי נדל"ן בלונדון. צברית החלה להתעניין ברכישת דירה בלונדון וביקשה ממנו שישעייע לה. מעולם לא דובר על כך שיעניק משרותיו ללא תמורה, ולשניהם היה ברור כי נוכח מערכת היחסים העסקית ביניהם הדבר יקל עליהם לבצע התחשבנות בגין החובות ההדדיים. כך גם נאותה להעמיד לרשותו את ההלוואות בידיעה כי תהא חייבת לו כספים בגין רכישת הדירה. הוא איתר בעבורה דירה אטרקטיבית להשקעה. בעל זכות הבעלות בדירה רצה לטרפד את העסקה על מנת שהוא יהיה זה שירכוש את זכות החכירה בדירה וישמור אותה לעצמו. בסופו של יום, כל הפרטים הושלמו על ידו לשם ביצוע העסקה (מציאת רוכשים פוטנציאליים, ניהול משא ומתן מול המוכר ומול שוכרים פוטנציאליים, ניהול תנאי ההלוואה מול הבנק, ביצוע שיפוץ בנכס). הוא ציפה לקבל שכ"ט כמקובל באנגליה בשיעור 3% מערך העסקה שהם 5,000 ליש"ט ובשל הפעולות המורכבות 5,000 ליש"ט נוספים. מי שהכשיל בסופו של דבר את העסקה היה עורך דינה של צברית. לאחר ביטול הרכישה על ידה, פעל להשבה מלאה של הסכומים שהעבירה לו כמקדמה אך לא הצליח להשיב 6,000 ליש"ט אותם הוציא על שיפוץ הנכס.
19. סה"כ סבור עודד כי יש לקזז מהסכום אותו תובעת צברית סך 195,325 ₪.
20. עודד צרף תצהיר הגב' אסודי (16/נ) חברתו לשעבר, לעניין מעורבותו של עודד בפרויקט. תצהיר אבנר לדר (17/נ) שבנה את בריכת השחייה, חמאם ומזרקות בבית, שהצהיר כי בכל דבר ועניין הן בהיבט העיצובי והן התכנוני התייעץ רק עם עודד, ורק לעיתים רחוקות ראה את צברית במהלך הבנייה בשטח. מר עימאד חסן, חברו של עודד, שהצהיר כי במהלך כל התקופה, הרוב המכריע של הרעיונות העיצוביים היו של עודד. ומר אשר כהן שהצהיר כי סייע לעודד בבנייה כשלצברית לא הייתה כל השפעה משמעותית על תכנון הפנים בבית כמו גם על ביצוע העבודות.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

21. המגזין הגיש תצהיר של עורכת המגזין הגב' חדווה אלמוז (נ/19) – ע"פ עדותה, עודד, שהינו בעל המבנה ובעל הזכויות, הצהיר כי לא הייתה מעורבות אדריכלית. מחומר הראיות שבתיק עולה כי כלל לא ברור למי מגיע הקרדיט עבור העבודות במבנה.
- ע"פ עדותה, סוכם בין הצדדים כי אם תהיה פנייה למגזין לגבי המבנה, הם יפנו אותו לחברה לפיתוח קיסריה. צברית קיבלה את הסיכום והצהירה כי מבחינתה העניין סגור (צורף מייל מצברית לעורכת בעניין זה לפיו: **"לא נותר לי אלא לכבד את החלטתכם שלא לפרסם שמי כאדריכלית המבנה ועל החלטתכם להפנות את כל המתקשר לחברה לפיתוח קיסריה, ברכות ותודה על שיתוף הפעולה"**). בנוסף הוגש תצהיר הכתבת הגב' נעמה צור לפיו כששאלה את עודד אם היה מעורב אדריכל בתכנון ענה "חד משמעית לא". כמו כן ביקש לא לאזכר את שמו בכתבה (ב"כ המגזין ויתר על תצהיר זה).
22. שמיעת הראיות נמשכה לאורך 8 ישיבות הוכחות, במהלכן העידו מצהירי התובעת והנתבעים כמו כן העיד ללא תצהיר הקונסטרוקטור אלי רון שזומן ע"י צברית. ביום 01/11/09, קיימתי ביקור במקום.

תביעה לתשלום שכר טרחה והחזר הלוואות (ת.א. 4267/04)

תביעה לתשלום שכר טרחה

23. אין מחלוקת כי צברית ביצעה עבודה עבור עודד משנת 1999 ועד 2003 ועודד לא שילם לה כל סכום שהוא עבור עבודתה עד היום. המחלוקת היא לעניין גובה שכר הטרחה. לטענת התובעת שכר הטרחה שהוסכם היה \$14,850 כולל מע"מ, כשבנוסף הוסכם כי תקבל שכר טרחה עבור שינויים בתוכניות לפי \$49 למ"ר X 390 מ"ר נוספים + מע"מ – ובסך הכל \$22,549 נוספים.
24. עודד טוען כי התמורה המגיעה הינה \$14,850 בערכם ביום הגשת הסיכומים (וראו גם עמ' 55 לפרו' 09/11/09 שורה 17) ומכחיש כי לתובעת מגיע שכר טרחה נוסף כלשהו, היות והשינויים שנדרשו לאחר קבלת ההיתר הראשוני נבעו מרשלנות וחוסר ידע של התובעת. לדעתו, אם הסטיות בין ההיתר הראשוני לבין הביצוע בפועל עולות על 10% אין מנוס מהמסקנה כי התכנון הראשוני שביצעה התובעת היה מוטעה. לחילופין סבור כי לא ניתן לדרוש תוספת מעבר ל-15% מהתמורה המוסכמת, וממילא היקף השינוי בין התכנית הראשונית למצב סופי הינה מצומצמת ומסתכמת ב-41 מ"ר שהם לכל היותר \$2,009.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

25. לאחר ששמעתי את העדויות ובחנתי את הראיות, אני קובעת כי שכר הטרחה המוסכם הינו כפי שהוסכם בתוספת להסכם (נספח "ה" לתיק המוצגים) דהיינו סך כולל של \$14,480 לפי שער מיום 03/10/99 (שער הדולר מיום 04/10/99 עמד על 4.26 ₪ לדולר). עודד אישר חתימתו על התוספת להסכם, אישר כי המסמך נחתם לפני 02/02/00 ואישר כי לא שילם עד היום את הסכום שהסכימו עליו (עמוד 59 לפרוי' ש' 17-25).
26. עודד מכחיש קיומו של הסכם התקשרות ראשוני (נ/2 נספח "ב" לתיק המוצגים). לטענתו הם סיכמו בעל פה, וכל השלב ההתחלתי היה מאד ידידותי. עם זאת כשנשאל לעניין מסמך כתוב עונה **"היה משהו. היה מסמך, לא זוכר מתי, לא בהתחלה בטוח. אני לא זוכר את המסמך הזה"** (עמוד 56 שורה 19 לפרוטוקול 09/11/09).
27. ביחס להסכם ההתקשרות הראשוני אני קובעת כי חרף העובדה שאין הסכם חתום התנהגותם של הצדדים לאחר גיבושו של המסמך, כלומר תחילת העבודה המשותפת, מלמדת ב"זמן אמת" שכוונתם הייתה להתקשר בהסכם מחייב (ראו למשל: ע"א 5332/03 רמות ארזים, חברה לבניין והשקעות בע"מ נ' שירן, פ"ד נט(1) 931, 937 (2004)). כמו כן העובדה שנספח "ה" מהווה תוספת להסכם מלמדת על כך שהצדדים ידעו היטב כי יש הסכם קודם, ותשובותיו הסותרות של הנתבע מעידות על כך כי הייתה הסכמה שבעל פה על הסעיפים בנ/2.
28. ביחס לדרישת התשלום הנוספת - סעיף 10 להסכם ההתקשרות, קובע כי במידה והמזמין ידרוש שינויים מהותיים בתכנון, לאחר אישור התכנון הסופי, ייקבע שכר טרחה עבור השינויים ו/או העבודות על בסיס שעות עבודה מושקעות לפי תעריף אגודת הארכיטקטים או על בסיס אחר שיוסכם לפני ביצוע התוספות. בסעיף זה לא נכתב הסכום המוסכם והתובעת מסתכמת על חוזים אחרים מול לקוחות אחרים לקביעת הסך של \$49 למ"ר.
29. סעיף 26 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 קובע כי **"פרטים שלא נקבעו בחוזה או על פיו יהיו לפי הנהג הקיים בין הצדדים, ובאין נהג כזה – לפי הנהג המקובל בחוזים מאותו סוג, ויראו גם פרטים אלה כמוסכמים"**. הואיל ולא הובאו נתונים טובים אודות שעות העבודה ותעריף האדריכלים אני קובעת כי החישוב יהיה בהתאם לשכר הטרחה המוסכם ביחס לתכנון המקורי. דהיינו הואיל והוסכם על תשלום \$14,480 ל-395 מ"ר, על הנתבע יהיה לשלם לתובעת סך של \$36.6 כולל מע"מ לכל מ"ר נוסף.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

30. מה הוא היקף השינויים בגינו זכאית התובעת לתשלום נוסף? בהתאם לנספח ד/2 לתצהיר התובעת היא זכאית לתשלום נוסף בגין תכנון 390 מ"ר נוספים. עודד טוען כי סך השינויים מסתכמים לכל היותר ב 41 מ"ר.

לטענת צברית בגין שינוי מהלך מדרגות פנימיות היא זכאית לתשלום בגין 14.70 מ"ר נוספים. לטענת עודד השינוי במדרגות מהווה 8 מטר בלבד. עודד מודה כי בוצע שינוי אך טוען כי השינוי בוצע בשל תכנון לקוי של צברית (וראו גם שורות 9-17 עמוד 79 ישיבת 09/11/09), שכן לו היו המדרגות מבוצעות בהתאם לתכנון הראשוני (צורת ר) היה נוצר מצב בו חלל של 40 מ"ר היה הופך למסדרון. בהתעלם מטענת הקיזוז שתברר בהמשך, אני מקבלת את תביעתה של צברית בעניין עצם תוספת השטח ברם, מאחר ולא הביאה חוות דעת והוכחה מקצועית מספקת בדבר גודל השינוי אני מקבלת את טענת עודד כי מדובר ב-8 מ"ר בלבד.

בגין שינוי בחדר האוכל טוענת צברית כי היא זכאית לתשלום עבור 35 מ"ר נוספים. עודד טוען כי אכן נוסף חדר אוכל בשטח של כ 24 מ"ר, אך שוב, תוספת זו נעשתה כתוצאה מתפיסה לקויה של צברית, שתכננה את חדר האוכל כחלק מהסלון. תפיסה המתאימה לבתים ששטחם 80 מ"ר אך לא בבתים ששטחם 500 מ"ר. גם בעניין זה אני מקבלת את תביעתה. עודד מודה כי נעשה השינוי, וביחס לטענתו לפיה השינוי נבע מטעות שלה, טענה זו לא נתמכת בכל חוות דעת מקצועית, מדובר בסברה בלבד ואני דוחה אותה. צברית לא הרימה את הנטל בהוכחת גודל חדר האוכל ואני מקבלת את חישובו של עודד שטוען כי הגודל הינו 24 מ"ר בלבד.

הרחבת חדר שינה ראשי ותכנון חדר נוסף לידו טוענת צברית כי היא זכאית לתשלום נוסף בגין 24.34 מ"ר נוספים. לטענת עודד מהשוואה בין התוכניות עולה כי חדר השינה גדל ב-9 מ"ר בלבד. ביחס לחדר הנוסף הוא היה קיים כבר בתכנית הראשונה ולא נעשה בו כל שינוי. לעומת טענתו זו שבתצהיר, בחקירה הודה עודד ביחס להרחבת חדר השינה ולחדר הנוסף **"שהיה שינוי שלא חשב עליו בהתחלה, וזה לא מקובל, כי אדריכלים לא לוקחים על דבר כזה, אבל זה משהו שהיא תכננה אותו פעם שנייה, אקסטרה, וזה לא היה בתכנון המקורי"** (עמ' 78 שורות 28-31 ישיבת 09/11/09). שוב, צברית לא הוכיחה במידה הנדרשת מה גודל השינוי שבוצע ואני קובעת בהתאם לטענת הנטבע כי מדובר בהוספת 9 מ"ר בלבד.

שינוי מהלך מדרגות מחוץ לגג – 8 מ"ר עודד טוען כי רק חצי מגרם המדרגות שונה שוב מאחר והתובעת תכננה מחוסר ידע בסיסי ושלא בהתאם לאופיו של הבית מדרגות המרוחקות מקיר הבית. אני מקבלת את דרישתה של צברית ביחס לתכנון המדרגות בגודל 8 מ"ר נוספים וטענת הקיזוז שתברר בהמשך.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

לבסוף צברית סבורה כי בגין תכנון המרתף היא זכאית לתשלום עבור 258 מ"ר מאחר שהורדת הממ"ד נגעה לכלל השטח שנדרש תכנון לגביו לשם מיקומו, מיקום חלון בממ"ד, מהלך מדרגות ויציאה לחצר אנגלית. הורדת הממ"ד הינה הוצאה כספית גדולה שעודד בחר להיכנס אליה רק לאחר ביקור קונה בבית והבנה כי מיקומו של הממ"ד בכניסה משפיע על מחיר הנכס. צברית מסתמכת על התכנית הראשונית (נ/4) בה רואים כי הממ"ד אינו מיועד להריסה.

לטענת עודד הריסת הממ"ד והעברתו מקומת הכניסה לקומת המרתף הייתה חלק אינטגרלי מהתכנון הראשוני ולא מגיע לתובעת תשלום נוסף בגינו. העובדה כי הריסת הממ"ד והעברתו מקומת הכניסה למרתף תוכננה עוד בשלב הראשוני, עולה בין היתר מהעובדה כי השארת הממ"ד בקומת הכניסה הייתה יוצרת מצב אבסורדי בו הממ"ד היה במרכז קומת הכניסה בצומת בין הסלון, המטבח ולובי הכניסה. גם הנדסית לא ניתן היה להרוס את הממ"ד בשלב בו טוענת התובעת שכן הוא ממוקם מעל המרתף ומתחת לקומה השנייה והדבר היה גורם לקריסת הקומה העליונה. סך העבודות שבוצעו בקומת המרתף – תכנון ובניית קיר אחד שאורכו 2.5 מטר שבעצם בנייתו נוצר הממ"ד.

אני קובעת כי בהתאם לתוכניות שהוצגו אכן בוצע השינוי לאחר הגשת התכנית הראשונה. כך גם עולה מהעדויות. המהנדס אלי רון העיד כי **"במרתף הוכנס הממ"ד מקלט. היו צריכים לעשות גם פתח ליציאה מהמרתף, כי הממ"ד חייב שיהיה בו חלון, וכדי שיהיה לחלון יציאה והמרתף היה תת קרקעי, אז נעשה פתח "חצר אנגלית" מסביב לפתח זה"** (עמוד 23 שורות 7-9), ובהמשך כשנשאל כמה מטרים הייתה צריכה התובעת לצורך השינוי ענה **"אני לא יודע זה שינוי של כל המרתף"** (עמוד 23 שורה 12).

אני סבורה כי הסכום הראוי לתשלום אינו בגין שטח המרתף כולו לפי דרישתה אלא לפי שטח הממ"ד – דהיינו 15 מ"ר ואדגיש, אין מקום לתשלום כפול. צברית דורשת תשלום בגין כל המרתף, עם זאת מפרידה בין התשלום בגין ממ"ד לתשלום בגין המדרגות אליו (סעיף 1 בגין ירידות חיצוניות למרתף 12.62 מ"ר).

סה"כ בגין הסעיפים לעיל, זכאית צברית לתשלום בגין 64 מ"ר נוספים.

31. ביחס למדרגות ירידה חיצוניות למרתף בשטח 12.62 מ"ר, כנשאל עודד לעניין המדרגות ענה **"היא עשתה את זה. נקודה. אין על זה ויכוח"** (עמ' 79 שורה 3 ישיבת 09/11/09). כמו כן הוכח כי צברית שרטטה את המזרקה בכניסה לבית בשטח 6 מ"ר (וראו מוצג נ/104), ושרטטה תכנון מחדש של חדר האמבטיה הראשי החמאם (ת/105) בשטח 31.47 מ"ר. אני מקבלת את התביעה בגין התוספות לעיל, כלומר תשלום עבור תכנון שטח נוסף בשיעור – 50.09 מ"ר.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

אדגיש כי חלק גדול מהעדים, מטעם התובעת ומטעם הנתבע העידו כי הייתה כמות שינויים נכבדה בבית. הקונסטרוקטור מר אלי רון העיד כי: **"בבניין הזה כמות השינויים הייתה מעל ומעבר כל מה שאני מכיר מהעבר, כמות עצומה של שינויים"** (עמו' 18 שורה 24). כך גם העיד כי בשל השינויים דרש שכר נוסף וכי **"זה מכניס לבעלי המקצוע הרבה עבודה, וזו הסיבה שדרשתי תוספת של \$1,000 לשכר התכנון. אנחנו רגילים לעבוד ללא שינויים רבים כ"כ (עמ' 22 שורות 1-2).**

ראו גם עדותה של הגב' אסודי, עדה מטעמו של התובע לפיה:
"ש. את היית עדה לשינויים השונים של חלל החדרים, המדרגות?"

ת. תכנון מחדש היה של חדר האוכל. היו שינויים של המרפסת היה שינויים של גרם מדרגות בתוך הבית, הייתה מזרקה שהיתה צריכה לעמוד שם שהגיעה ממרוקו היא לא התאימה, היה עמוד שלא לקחו בחשבון, שינויים מהסוג הזה."

32. סוף דבר לענין הזכאות בשכ"ט, צברית זכאית לתשלום השכר המוסכם בסך \$ 14,480 ועוד בגין 114 מ"ר נוספים X \$36 למטר = \$4,104, ובסה"כ סך \$18,584 כולל מע"מ נכון ל-3/10/99. סכום זה בש"ח לפי שער יציג של 4.26 ₪ לדולר באותו מועד, מעמיד את הסכום הנומינלי על 79,168 ₪. על סכום זה יש להוסיף הפרשי הצמדה וריבית כחוק עד התשלום בפועל, באופן שהסכום נכון ליום כתיבת פסק הדין עומד על 155,319 ₪.

תביעה להחזר הלוואות וסכומים נוספים

33. עודד לא מכחיש את הסכומים המפורטים בהסכם ההלוואה (נספח "ח" לתיק המוצגים), ומודה כי עד היום לא שילם ולו שקל אחד מתוך חובו. לטענתו, הוא חייב לצברית סך של 100,981 ₪ בלבד, המורכבים מ-\$43,000 + 100 ליש"ט + 91,000 ₪ צמודים לדולר ארה"ב לפי ערכו ביום 24/03/03 והלוואה בסך 20,000 ₪. לטענתו הוא לא מחזיר את ההלוואות כיוון שכתוצאה ממחדליה, גרמה לו נזקים כבדים אותם הוא זכאי לקזז מכל סכום שייפסק לתובעת.

ביום 24/3/03 היה שער הדולר היציג 4.72 ₪ לדולר, לפיכך הסך \$4,300 שלא הוחזר עומד נומינלית על 20,296 ₪.

100 ליש"ט עמד באותו יום על סך נומינלי של 741 ₪ (לפי שער 7.41).

סה"כ שני סכומים אלו ביחד עם הסך 91,000 ₪ עומדים על 112,037 ₪.

סך זה בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק עומד נכון ליום כתיבת פסק הדין על 174,919 ₪.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

34. לטענת צברית בנוסף למה שעודד מודה, היא נתנה לו הלוואה נוספת בסך 20,000 ₪. (פעם במזומן ופעם בשיק) וכן מימנה עבורו עלות כרטיסי טיסה מלונדון לישראל בסך של \$1,240.
35. עודד מודה כי לא שילם את ההלוואות והכספים (עמ' 65 לפרוטוקול 09/11/09 שורה 65). אך מודה רק בהלוואה אחת שמן הסתם לא יכול להכחיש אותה, נוכח מכתבו שמאשר זאת (נספח כב' לתיק המוצגים). ואילו לגבי השניה הוא טוען כי אמנם הופיע בחשבון הבנק שלו סך של 20,000 ₪ אבל השיק של צברית בוטל, כפי שניתן לראות מדפי החשבון שלו ושלה ושניהם חויבו בגין פעולת ביטול השקים והשבת הכספים (מפנה לנספח "י" לתצהיר התובעת ולמוצג נ/104).
36. צברית העידה והבהירה כי ההלוואות בוצעו במועדים שונים: 20,000 ₪ ביום 07/08/00 (צרפה 2 אישורי הפקדת מזומן ע"ס 10,000 ₪ כל אחד - נספח ט לתצהירה), ועוד 20,000 ₪ נוספים ביום 21/08/00.
37. מעיון בדף החשבון (נ/104), ניתן לראות שהשיק מיום 21/08/00 אכן חזר, אך הופקד שוב ביום 23/08/00 ולכן אני קובעת כי אכן ניתנה הלוואה נוספת בסך 20,000 ₪ כלומר ניתנו שתי הלוואות המסתכמות ביחד ב - 40,000 ₪ מאוגוסט 2000. לפי המכתב שעודד שלח לצברית (נספח כב' לתיק המוצגים) הסכום נושא ריבית פק"מ שבועית שמשלמת צברית בבנק דיסקונט.
- אי לכך, עומד הסכום בגין ההלוואה הנוספת בסך 20,000 ₪ בתוספת הפרשי הצמדה מ- 21/8/00 ועד יום כתיבת פסק הדין על סך 37,302 ₪. (יצוין כי אפשר שעודד מרוויח מחישוב זה הואיל ונקבע ביניהם כי ההלוואה תשא ריבית פריים, ברם הריבית לא הוכחה ע"י צברית ואינה מצויה בידיעתו השיפוטית של בית המשפט ולכן הוספתי רק הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה).
38. ביחס לכרטיסי הטיסה, מאחר ולמרות הכחשתו גם ביחס לכך, הוסכם בהסכם ההלוואה בזו הלשון **"מוסכם שייבדק סכום הנוגע לכרטיס טיסה 2X שיתכן ששולם ע"י צברית עבור טיסה מלונדון לישראל לעודד"**. נוכח צירוף העתק דפי החשבון, כרטיס האשראי-וויזה (נספח יא לתיק המוצגים) מהם עולה כי צברית שילמה עבור הכרטיסים, ובהעדר ראיה אחרת מטעם עודד, אני מקבלת את תביעתה בעניין זה, וקובעת כי עודד חייב סכום נוסף בסך \$1,240. משוערך מחודש מאי 2001. סכום זה מומר לש"ח ובתוספת הפרשי הצמדה וריבית ליום כתיבת פסק הדין עומד על 9,412 ₪.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

39. הסכומים בגין כל ההלוואות והטיסה, כאמור בסעיפים 33,37,38 לעיל מצטברים לסך 221,633 ₪ נכון ליום כתיבת פסק הדין.

טענות הקיזוז של עודד

40. כאמור, עודד טוען כי ביצע עבור התובעת תיווך לרכישת נכס בלונדון והיא חייבת לשלם לו את שכרו והוצאותיו בסך כולל של 16,000 ליש"ט. בנוסף הוא טוען כי בשל חוסר כשירותה וניסיונה המקצועי התרשלה צברית בשרטוט התוכניות ובכך גרמה לו לנזקים כספיים במהלך הבנייה. סך הנזקים בגין הליקויים והטעויות מסתכמים לטענתו ב - 83,500 ₪.

41. טענת קיזוז היא מסוג טענות ההודאה והדחה בהן מונח הנטל לפתחו של הטוען. הלכה פסוקה היא כי טענת קיזוז חייבת להיות מפורטת כדבעי ויש להציג במדויק את מערכת הנתונים, אשר עליהם היא מבוססת (ע"א 579/85, אריאן נ' בנק לאומי, פ"ד מ(2) - 765,767/768). כפי שיפורט להלן, עודד לא הרים את הנטל ודין טענותיו בענין זה להדחות.

דירה באנגליה

42. לטענת עודד, מגיע לו שכר עבור עבודתו כיוזם תיווך ומסחר בעסקי נדל"ן. הוא איתר עבור צברית נכס אטרקטיבי במיוחד לצורך השכרה בצפון לונדון. יובהר כבר עתה כי אין הסכם תווך בין עודד לצברית בענין זה. לטענתו, הוא ניהל משא ומתן מול המוכר והפחית את מחיר הנכס מ - 185,000 ליש"ט ל- 155,000 ליש"ט. הוא איתר שוכרים פוטנציאליים, טיפל בנסיון לקבלת הלוואה - משכנתא ולשם כך פנה לברוקר בלונדון, בחר את הבנק הממשכן ופתח עבור צברית חשבון בנק. הוא גם פנה לעו"ד באנגליה לשם טיפול בהסכם, וערך מכרז לשם שיפוץ הדירה כמו גם פיקח על השיפוץ. העסקה הוכשלה ע"י התובעת נוכח חששו של עודד דינה שעקב תנאי החכירה יקשה על צברית לקבל משכנתא בבנק, למרות שהיה בידו הצעת משכנתא מאושרת. עם ביטול העסקה פעל הנתבע להשבת הכספים ששילמה התובעת, אך חרף מאמציו לא הצליח לקבל החזר בגין השיפוץ שבוצע והנתבעת חבה לו סכום של 6,000 ליש"ט בגינו.

43. לטענת צברית, יש לדחות טענה זו. עודד לא הוכיח קיומה של עסקה ולא הביא כל ראיה לחוב של צברית כלפיו.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

44. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים, ובחנתי את הראיות אני סבורה כי עודד לא הרים את הנטל. טענתו בתצהיר היתה כללית ולא נתמכה בראיות. רק בדיון שהתקיים כ-6 שנים לאחר פתיחת התיק, נזכר לבקש רשות להביא עדים בעניין (עמ' 86 שורות 19-20). בעדותו התגלו סתירות, כך באותו משפט העיד כי עו"ד שפירו אף פעם לא אמר שלא יוכלה להיות עסקה. ובהמשך העיד כי אם אמר יתכן ששנה מאוחר יותר (שורה 14 עמ' 85 ישיבת 21/02/10). כשנשאל מדוע לא זימן את עו"ד שפירו לעדות ענה כי הוא מנוע. הלכה פסוקה היא כי בשעה שעד רלבנטי אינו מוזמן להעיד נוצרת הנחה לפיה אילו הובא, היתה עדותו פועלת לרעת בעל הדין שנמנע מלהזמין. וראה ע"א 548/78 שרון ואח' נ' לוי, פ"ד לה (1) 736, 760 שם נקבע: **"כלל הנקוט בידי בתי המשפט מימים ימימה, שמעמידים בעל דין בחזקתו שלא ימנע מבית המשפט ראיה שהיא לטובתו ואם נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו, ואין לו לכך הסבר סביר, ניתן להסיק שאילו הובאה הראיה היתה פועלת נגדו. כלל זה מקובל ומושרש הן במשפטים אזרחיים והן במשפטים פליליים וככל שהראיה יותר משמעותית כן רשאי בית המשפט להסיק מאי הצגתה מסקנות יותר מכריעות ויותר קיצוניות נגד מי שנמנע מהצגתה"**. וראה גם ע"א 55/89 קופל נ' טלקאר, פ"ד מד(4) 602 וכן י. קדמי, על הראיות חלק ג', תשס"ד – 2003, עמ' 1656.

בהמשך העיד כי צברית השקיעה בבית למרות שאין חוזה: **"נכון גרמתי לה להשקיע בנכס כשאין חוזה"** (שורה 16 עמ' 86 ישיבת 21/02/10). ומעל לכל אין חולק כי העסקה לא יצאה לפועל ואינני מכירה מקור לחיוב בתשלום תווך שעה שכלל לא נקשר הסכם ועודד החליט, משיקוליו העסקיים להשתמש בכסף לשיפוץ (אם בכלל כך היה) מבלי לקבל הסכמת צברית ולהשית עליה את הפסדו.

45. לעומת עדותו של עודד, העידה צברית כי עודד לא מצא לה דירה קונקרטי, אלא פנה אליה ואמר שיש דירה בלונדון ושאל אם היא מעוניינת להשקיע. עוד העידה כי ככל הנראה הדירה הייתה בבעלותו (שורה 4 עמ' 111 מיום 03/11/09). היא לא חתמה על מסמכי משכנתא אך העידה כי כן פתחה איתו חשבון בנק (שורה 14 עמ' 111). צברית אישרה כי הוא הכיר לה עו"ד באנגליה אבל עורך הדין אמר שאין עסקה ולא לבצע את העסקה וזאת בלי קשר למשכנתא, ועוד לפני שהגיעו לכך (עמוד 112 שורות 12-14). שוקי שפאן (ת/6) אחיה של צברית העיד כי כשפנה לעורך הדין בלונדון לבדיקה האם העסקה תצא לפועל השיב עורך הדין **"שלא תהיה עסקה"** (עמוד 31 שורות 25-27). עוד הצהיר כי עודד אמר לו שהוא מנסה לעזור לצברית בעניין זה כחברה (עמוד 33 שורה 27).

46. עדות עודד לענין מה שנעשה בפועל לא היתה מהימנה בעיני ומשכנעת יותר מעדות צברית, ובהיות עדותו יחידה של בעל דין בעל ענין שאין לה סיוע לא מצאתי, בהתאם לסעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש] התשל"א-1971, להסתפק בה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

ליקויים בוילה

טענות הצדדים

47. טעות בתכנון ניקוז הגג העליון - לטענת עווד, צברית תכננה את הגג בצורה לקויה באופן שספיקת ניקוז הגגות הייתה קטנה מהדרוש ולבית חדרו מים דרך החלונות הדקורטיביים בפנינת המשפחה. על מנת לפתור את הבעיה הנתבע התקין אמבטיות סמוך לחלונות על מנת שיהוו חוצץ בין יתרת שטח הגג לאזור הסמוך לחלון. בנוסף בגג המרכזי תכננה צברית צינור ניקוז פנימי של מי הגשמים. צינור זה לא בא לידי ביטוי באף אחד מהשרטוטים שהוגשו לקונסטרוקטור ובבואו ליתן פתרון לבעיה קונסטרוקטיבית קדח בקיר בו נמצא הצינור וגרם להיקוות כמות אדירה של מי גשם בתוך הקיר (עדותו של אלי רון עמ' 24-25 שורות 27-28 1-21 בהתאמה). הדבר התגלה רק בתום בניית הבית בחורף הראשון. הדבר חייב ביצוע עבודות תיקון מסיביות. לבסוף לטענתו, צברית תכננה את הניקוז באופן שגג בשטח 100 מ"ר מנוקז למרפסת בשטח 30 מ"ר עם נקודת ניקוז אחת. תכנון זה היה מוביל להצפות של המרפסת. על מנת להפריד את ניקוז הגג מניקוז המרפסת בנה הנתבע ספסל וקירות כפולים במרפסת והדבר גרם להקטנת שטח המרפסת. עלות ביצוע התיקונים – 14,500 ₪.
- לטענת צברית, עווד החליט, על דעת עצמו להתקין מושרביות (פתחים דקורטיביים) בגג, מבלי שהתייעץ איתה וכתוצאה נוקזו מים מהגג לחלל הבית. (ראה גם עמ' 93 שורה 31 ישיבת 03/11/09).
- ביחס לצינור, עווד הזמין דלת כניסה שלא תאמה לתוכנית. הקונסטרוקטור העיד כי עזר לעווד למצוא פתרון בעניין, מבלי לפנות לצברית וכתוצאה נקדח צינור הניקוז.
48. ליקוי בתכנית החלונות והצבתם - לטענת עווד צברית תכננה את חלונות הבית ללא ספים (תפקידם למנוע נזילות). בנוסף כל החלונות נפתחים כלפי חוץ. כתוצאה נאלץ לאחר אספקתם להפוך אותם באופן שיפתחו כלפי פנים הבית, אטימותם נפגעה ונוצרו נזילות שגרמו להתקלפות הטיח. ליקוי זה נותר ללא יכולת מעשית לתיקונם והוא נאלץ להחליף את מרבית החלונות בבית (למעט המקורים). סך הכל החליף 8 חלונות בעלות 30,000 ₪.
- צברית העידה כי כך צרו לו את החלונות וזה לא אשמתה ואחריותה (עמ' 104 לפרוטוקול 03/11/09 שורה 5).
49. תכנון לקוי של מפלס הקרקע בחצר - לטענת עווד, צברית תכננה את מפלס הקרקע בחצר ובבריכה בגובה זהה למפלס חדר המגורים דבר שהוביל לחדירת מים לבית. לשם תיקון הדבר נאלץ לחפור תעלות ניקוז מסביב לבריכה ולחפותם באמצעים דקורטיביים (עדותו של מרגלית עמ' 15 שורות 9-1). עלות התיקון – 6,000 ₪.
- צברית העידה כי הבריכה נוצקה ללא מעורבות שלה, משטח הבטון נוצק כיחידה אחת דבר שהוביל לבעיות הניקוז.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

50. ליקויים בתכנון החשמל - לטענת עודד תכנונה של צברית היה לקוי באופן שגרם לקשיים פונקציונאליים שונים כדוגמת העדר מפסק הדלקת תאורה בכניסה לבית מכיוון החנייה, העדר מפסק כיבוי והדלקת תאורה גרם המדרגות למרתף מהמרתף עצמו, העדר כמות מספקת של נקודות תאורה חיצונית, העדר מפסק הדלת תאורה בבריכה מתוך הבית. בגין ליקויים אלו נדרש הנתבע להעתיק ו/או לשנות כ-10 נקודות חשמל בעלות 3,000 ₪. חלק מבעיות החשמל לא ניתן היה לפתור כלל.
51. העדר הכשרה מתאימה - בעוד שבהתחלה הציגה עצמה כאדריכלית בדיעבד הסתבר כי צברית הינה הנדסאית בלבד (עדות דני יצחקי עמ' 29 שורות 21-23). כתוצאה לא הייתה רשאית לחתום כמתכננת על תוכניות אדריכליות להגשה. גם התוכנית שהגישה הייתה רחוקה מלהיות מקצועית והמסמך מהחברה לפיתוח קיסריה מונה שורה של ליקויים מהותיים בה (נספח "ז" לתצהיר התובעת).
52. אי המצאת שרטוטי תלת מימד וחוסר יכולת שרטוט בסיסית - בניגוד למתחייב ולמרות שמדובר במיומנות בסיסית לא עלה בידי צברית להכין דגם תלת מימד של הבית דבר שגרם לקושי בהמחשת מודל הבית בשלבי התכנון השונים. בשל חוסר יכולתה, כשביקש לתכנן את הבריכה בהתאם למוטיב בחלונות, קיבל תכנית לקויה והדבר התגלה רק לאחר שיצק את שפת הבריכה. צברית לא הכחישה טענה זו ובחקירתה אף הודתה כי אינה יודעת לעשות זאת (עמ' 46 שורה 13).
53. טעות בתכנון המדרגות - צברית תכננה את המדרגות המובילות מהקומה הראשונה לשנייה בצורת "ר". ביצוע זה היה מוביל לבזבוז שטח בחלל הבית. עודד שינה את המדרגות לצורה "ח" ונוסף חלל שמשמש היום כחדר משפחה בשטח 40 מ"ר. לטענת צברית מדובר בתכנון שלה. בעוד עודד לא יכול 'לעשות דבר כזה, הוא לא אדריכל, הוא לא יכול לחשוב ברמה אדריכלית, הוא לא מסוגל להגיד לאלי רון מה לעשות" (עמ' 46 שורות 31-30).
54. טעות בתכנון החנייה - בתכנית המקורית מיקמה צברית את החנייה בחזית הבית. ליקוי אסתטי זה תוקן ע"י עודד באופן שרחבת הכניסה הורחבה ב 100% בצירוף קיר מערבי שיצר מעין חצר פנימית.
55. טעות בתכנון שירותי אורחים - צברית תכננה את מיקום האביזרים בשירותי האורחים בצורה לקויה דבר שגרם להרחבת שטח חדר הכביסה ע"ח השירותים. ליקוי זה התגלה רק בתום הבנייה של חדר השירותים שהובילה להוצאות מצידו (עדותו של מרגלית עמ' 14 שורות 14-29).

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

56. טעות בתכנון מהלך מדרגות חיצוני - מהלך המדרגות החיצוני המוביל מקומת הקרקע לגג תוכנן כשהוא מרוחק מקירות הבית, בצד המזרחי. תכנון זה פגע באותנטיות של הבית ויצר מפגע אסתטי מכוער. בפועל התכנון שונה ע"י עודד והמדרגות הוצמדו לקיר. לטענת צברית, השינוי בוצע, לאחר שהתייעצה עם הקונסטרוקטור שאמר שהוא יכול להצמיד את המדרגות לקיר (עמ' 47 שורות 11-14).
57. טעות בתכנון מרפסת קומה שנייה - המרפסת תוכננה ע"י צברית באופן שהיא מקיפה את חדר השינה הראשי. עודד שינה את התכנון באופן שאפשר הגדלת חדר השינה ומרפסת רחבה בחזית. כמו כן המרפסת תוכננה כמרפסת עץ שאינה מתאימה לסגנון המרוקאי של הבית. לטענת צברית היא עיצבה כפי שעיצבה, בשל אילוצים כספיים של עודד. כך מרפסת עם פרגולה מעץ לא נחשבת בשטח ולא עולה הרבה כסף (עמוד 83 שורות 6-9) כשיעודד החליט **לספח את זה ולעשות את מרפסת לחדר שינה, בבקשה יש לו כסף לצקת את כל הרצפה, בבקשה, אני לא אתנגד."**
58. טעות בתכנון עיצובים דקורטיביים - לפי דרישת עודד היה על צברית לתכנן אלמנט דקורטיבי בכניסה לבית. אלמנט זה תוכנן בשני קירות בלבד בעוד שבכניסה יש שלושה קירות, לכן נאלץ עודד להוסיף אלמנט דקורטיבי גם בקיר השלישי. דבר שגרם להוצאות רבות.
59. טעות בתכנון שטח החניות - בפועל רוחבו של שטח החנייה היה אמור להספיק לחניית 2 מכוניות. עקב התכנון הלקוי לא ניתן להחנות יותר ממכונית אחת מבלי לגרום נזק לאחת המכוניות. הדבר הוביל לפגיעה פרקטית באופן שהנתבע נאלץ להחנות את אחת המכוניות מחוץ למגרש. צברית טוענת כי לא ניתן היה לתכנן חנייה מרווחת יותר כיוון שהשיקול של עודד בהתאם אליו תכננה היה ש"הבניין היה יותר חשוב, החדר היה יותר חשוב, הגודל היה יותר חשוב, החנייה זה מה שנוצר" (עמ' 69 שורות 3-4 ישיבת 03/11/09).
60. טעות בתכנון חצר אנגלית - עודד ביקש לתכנן ולבנות חצר אנגלית המובילה למרתף הבית. צברית תכננה נתיב כניסה חיצוני נפרד למרתף כשלבדבריה עובר לביצוע הדבר אפשרי וחוקי. בסופו של יום התברר כי חציבת כניסה נפרדת למרתף אסורה ע"פ דין והנתבע נאלץ לחסום את המדרגות וההשקעה ירדה לטמיון. צברית הבהירה בענין זה כי היה לה עסק עם לקוח לא ישר שהיה מוכן לעשות דברים אפילו שאינם מאושרים ע"י החברה לפיתוח קיסריה (עמ' 44 שורה 18-19).

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

61. טעות בחישוב אחוזי בנייה - במסגרת התכנון טענה צברית כי ניצלה באופן מלא את אחוזי הבנייה כך שלא ניתן להוסיף שטחי בנייה נוספים. בפועל התברר כי טעתה, לא נוצלו מלוא אחוזי הבנייה וניתן היה להגדיל את חדר האוכל. בנוסף שטחים שחישבה כשטחי שירות לא נחשבים כאלה לפי חוק התו"ב וכשעודד פנה לוועדה לקבלת טופס 4 הוא נתקל בסירוב בשל כך.
לטענת צברית היא לא תכננה את פינת האוכל כשמבחינת אחוזי הבנייה **"הם מיותרים, אני לא צריכה אותם הבית יפה גם בלי זה, זה היה הרעיון"** (שורה 16 עמ' 81 ישיבת 03/11/09).

62. תכנון לקוי של משטח העבודה במרכז המטבח - לטענת עודד צברית הציבה את אי העבודה קרוב מדי למקרר באופן שלא מאפשר פתיחתו כשיושבים מסביב לאי, כך שבמקום 6 מקומות ישיבה ישנם רק 3.

דיון והכרעה בדבר טענת הליקויים

63. תקנות סדר הדין האזרחי מחייבות את מי שטוען לעניין שבמומחיות, לצרף חוות דעת של מומחה. עודד לא תמך אף אחת מטענותיו בדבר ליקויים בחוות דעת מומחה הן להוכחת עצם הנזקים ולהוכחה שנגרמו ע"י צברית או ברשלנותה המקצועית, וממילא לא לגובהם, הוא גם לא הביא כל ראיה להוצאות שהוציא כביכול בפועל בשל הליקויים ומטעמים אלו דין טענת הליקויים להדחות מחמת אי הרמת הנטל.

64. יתר על כן, מעיון בעדויות ואף לפי עדותו של עודד עצמו עולה כי הוא התנהל בפרויקט בדרך עצמאית ונתן הוראות ישירות לקבלנים לרבות שינויים מבלי שנועץ עם צברית או עם הקונסטרוקטור בכל דבר והוא זה שפיקח על הבנייה. ולהלן תפורטנה דוגמאות.

65. האינסטלטור, מר מרגלית, העיד כי **"מי שנתן לי הנחיות שוטפות לביצוע העבודות היה הנתבע"** (עמ' 13 שורות 24-25). ביחס לשירותי האורחים העיד כי בנה לפי התכנית של צברית וכי לאחר שסיים את העבודה **"הנתבע החליט שזה לא מתאים לו, אז פירקתי ועשיתי הכל מחדש"**, הוא אישר את טענת הנתבע כי שטח השירותים הוגדל על חשבון חדר הכביסה. עם זאת, מאחר והתובע הוא שנתן את ההנחיות, פיקח בשטח ויכול היה בכל שלב לעצור את הבנייה, ונוכח העובדה כי לא היה פגם מהותי בתכנון השירותים אינני סבורה כי יש לקבל דרישתו לפיצוי בעניין זה (עמ' 14 שורות 6-12).

ביחס לבריכה, העיד כי ראה שנכנסו מים לבית, הסב את תשומת ליבו של עודד לכך וביצע את התיקון - הנחת צינורות ניקוז (בעלות 3,000 ש"ח), הוא לא שפך אור ביחס לבניית הבריכה ואין בעדותו לסייע לעודד.

ביחס להצפות בגג העיד כי אינו זוכר שנקו מים על הגג. אלא מסביב לחלונות (עמ' 15 שורות 19-21), לעניין זה העידה צברית כי עודד הציב את החלונות הדקורטיביים בלי להתייעץ איתה, ובהתאם לדפוס התנהגותו, אני מקבלת את עדותה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

ביחס למרפסת העיד האינסטלטור כי אינו זוכר שהיו הצפות. הוא כן זוכר שעודד אמר לו שהיו בעיות ובוצעו עבודות (שורות 25-27 עמ' 15). כמו כן העיד שאינו זוכר את עלות התיקון.

עוד העיד כי כתוצאה מהוספת חדר האוכל המים שנקוו על המדרגות ירדו ישירות אליו. גם כאן הפתרון הייתה תעלה. והנתבע הוא שנתן את ההוראות (שורות 9-13 עמ' 16). הוא העיד כי הנתבע היה כל הזמן בבית וניהל את העסק (שורה 18 עמ' 16).

66. הקונסטרוקטור אלי רון העיד כי לא שמע מעודד תלונות ביחס לעבודתה של צברית במהלך הפרוייקט (עמ' 20 שורה 2). גם הוא העיד כי הנתבע היה מעורב מאד בפרוייקט: **"כל דבר הוא שינה, תיקון, בדק, ורצה שהבניין יהיה בדיוק כמו שהוא רצה, אך כל פעם הוא למד דברים חדשים, ובהתאם לכך הוא רצה עוד קצת ועוד קצת. מעורבותו הייתה מעל ומעבר לכל קליינט אחר שאני מכיר"** (שורות 17-20 עמ' 21).

67. עוד העיד מר רון כי בפרוייקט עבד קבלן לא מורשה, לפי עדותו הקבלן לא ידע לקרוא תוכניות עבודה, יצק קירות ללא אישורו ועבודתו הייתה בגדר "אסון".

גם ביחס לצינור הניקוז שנקדח, עדותו של אלי רון תומכת בטענתה של צברית, לפיה הדלת שעודד הזמין לא תאמה לתכנון **"באחד הימים הנתבע הביא דלת מיוחדת ממרוקו, ומימדיה היו שונים. חרגתי מצורת עבודתי, והיות שהייתי ביחסים טובים עם הנתבע, ניסיתי לעשות שינויים בקונסטרוקציה כדי להכניס את הדלת החדשה"** (עמוד 22 שורות 21-24).

הוא סבור כי זו אשמתו של הקבלן: **"מסתבר שבאחד העמודים היה צינור ניקוז, שהקבלן עשה אותו והיה צריך לדעת עליו, והפיליפסים שנקדחו בשביל להחזיק את הפלדה משני הצדדים קדחו את הצינור הזה. אני לא יודע איך יכולים לצאת נוזלים מהצינור הזה, אך אילו הקבלן היה רציני, הוא לא היה תוקע את הפיליפסים שם. בתוכניות שלי לא היו מסומנים הצינורות האלה ולכן לא ראיתי בזה שום פגם. הקבלן צריך היה לדעת את זה. אנחנו המהנדסים לא מעורבים בניקוז הבניין. השלד של הבניין נגמר הרבה לפני שמטפלים בעניינים חיצוניים. נאמר לי שעל הגג ביטלו את נקודת הניקוז הזה והסבו את כל המים בגג על-ידי יציקת שיפועים חדשים למרזב אחר"** (עמ' 23 שורות 18-25).

כך או כך, זו ודאי לא טעות תכנונית של צברית.

יתר על כן, בתביעה שהוגשה ע"י הקונסטרוקטור רון נגד עודד לתשלום שכר טרחה שעודד לא שילם לו בגין אותו פרויקט, טען עודד כי פגיעתו של רון בצינור גרמה להיקוות מי גשם בגג, וכעת טוען כי טעה וכי צברית היא זו שגרמה לנזק. חוסר העקביות ו"התאמת" הטיעון לכל הליך בו נדרש לשלם למי שנתן לו שרות, מצביע, בין השאר על חוסר האמינות והכנות שבטענות.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

68. ביחס לטענה כי צברית הציגה עצמה כאדריכלית, הוכח כי כבר בשנת 2000 היה עודד מודע לכך שהיא הנדסאית אדריכלות מאחר ובשנה זו נתנה לעודד חוות דעת מומחית במסגרת בשי"א 4474/00 עליה חתמה כהנדסאית (ראו עמ' 81 שורות 18-21). ולכן לא היתה הטעיה ובודאי שלא הוכח כי נגרם לו נזק בשל כך.

עודד ביקש להפחית מהתכנון של צברית כשטען בתצהירו כי הביא מומחה אמן מיוחד כדי שיבצע את התכנון והעיצוב המרוקאי. אותו איש, מר אשר כהן העיד מטעם עודד ומסר כי תרומתו היתה מוגבלת לחיפוי חיצוני והוא לא ידע לדווח על פרטים רבים בבית ואישר שלא היה מעורב באלמנטים תכנוניים. עדה נוספת של עודד, הגב' שלי אסודי שגם לגביה נטען כי היתה המתכננת, מעידה כי אותו אשר כהן היה צבעי שסידר לעודד דברים במרוקו.

בפרויקטים מורכבים של בניה נהוג לערב יועצים נוספים כגון יועץ אינסטלציה, יועץ איטום, יועץ חשמל, ועוד אשר אמורים ליתן פתרונות לנושאים שונים שהאדריכל לא אמור להתמצא בהם.

69. ביחס ל"טעויות בתכנון" אליהם מפנה עודד, גם כאן לא הובאה כל חוות דעת לתמיכה בטענותיו. אוסיף כי לא סביר בעיני שצברית גרמה נזקים ועודד לא תבע אותה ואף לא שלח מכתב דרישה בגינם. אין חולק כי הוא כלל לא פנה לתובעת לא בעל פה ולא בכתב ולא דרש ממנה תיקון כלשהו.

70. לסיכום, עודד קיבל שירות מצברית משנת 1999 ועד 2003 כשהיא זו שביצעה את התכנון האדריכלי לצורך הגשתו להיתר בניה, היא ערכה תכנית שינויים ואף תוכניות עבודה/ביצוע. נכון שעודד היה פעיל, התערב ודרש כל הזמן שינויים תוך כדי הבניה אבל אין ספק שללא עבודתה של צברית, לא יכלה הבניה להתבצע. חרף האמור מצא עודד שלא לשלם לה כל סכום שהוא על עמלה האינטנסיבי. הוא נהג באופן לא הגון ובחוסר תום לב תוך הפרת התחייבויותיו לתובעת. העובדה שהמשיך להעסיק אותה עד 2003 מלמדת כי כל טענותיו בדבר הליקויים והטעויות, הינן כ"טענות כבושות" שנולדו בדיעבד במטרה להתנער מחובתו לשלם לצברית את פרי עמלה. בבית המשפט התגלתה עדותו כפתלתלה, לא אמינה, מרובת סתירות והכחשות שאין מאחוריהן דבר, זולת הכוונה להמשיך ולהתעמר בתובעת בחסות ההליך המשפטי הממושך. הנטל להוכחת הליקויים הנטענים לא הורם כדבעי, ויש לדחות במלואן ולחייב את עודד בשכ"ט התכנון, ההלוואות והטיסה בסך 376,952 ₪ ללא כל קיזוז שהוא.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

הפרת זכויות יוצרים (ת.א 14955/04)

71. התביעה השניה שהגישה צברית היא בעילה של הפרת זכויות יוצרים. לטענתה הנתבעים מנעו ממנה את זכותה לפרסום ולמוניטין מיצירתה-תכנון הוילה. ביחס לעודד, טוענת צברית כי הוא מנע את פרסום שמה במתכוון כשהוא לוקח את הקרדיט לעצמו. ביחס למגזין בניין ודיר, המגזין התרשל בכך שבכתבה שפרסם לא בדק כראוי למי זכויות היוצרים על הנכס ולא פרסם את שמה כיוצרת המבנה. כתוצאה נגרם לה נזק, כיוון שאם היו מפרסמים את שמה הייתה מקבלת עבודות נוספות.
72. לטענת עודד, המבנה לא מהווה "מעשה אדריכלות אומנותי". בהתאם לע"א 448/60 **מקס לב נ' המשביר המרכזי**, על מנת שיחשב שכזה על היצירה להיות פרי מחשבתו שלו בלבד. הבניין הינו העתק של מבנים אחרים אותם ראה בטיולו למרוקו, מרבית הרעיונות שאב הנתבע מספרות מקצועית. צברית עצמה הודתה כי כל האלמנטים בבית מקורם ברעיונות של עודד או בהעתקה ממבנים אחרים, ומכל מקום לא נגרם לה נזק בר פיצוי.
73. לטענת המגזין צברית לא הביאה חוות דעת מומחה שתצביע על מאפיין מקורי בוילה המקנה לה זכות מוסרית. להפך, התובעת הצהירה כי עיצבה את המבנה על סמך חומר שקיבלה מעודד ובביקורה במרוקו. לדידו של המגזין המבנה הינו יפה ומעניין אך מדובר בבית בסגנון בנייה מרוקאי כשלאיש אין על סגנון זה זכויות יוצרים. התובעת בעצמה מודה כי לעודד היה חלק גדול בעיצוב הבית ותכנונו. לכן אין בכלל זכות יוצרים למאן דהו על הוילה עצמה ודאי לא לצברית.
74. בנוסף טוען המגזין כי התובעת לא הביאה כל ראיה להוכחת טענתה לפיה המגזין היה חייב לחשוך בהצהרת הנתבע לפיה הוא המתכנן, וכי תכנון כזה אפשרי ללא מעורבות אדריכל. אין מחלוקת בין הצדדים כי עודד הציג עצמו כמתכנן המבנה למעט עזרה טכנית מינימאלית. המגזין אינו עיתון שמבצע תחקירים אלא מגזין נישא שמציג עבודות ולא היה סיבה לפקפק בהצהרתו של עודד.
75. יתר על כן, וגם אם יש זכות יוצרים, על הבקשה שהוגשה לרשויות התכנון חתום הנדסאי אדריכלות אחר, בשם ידן לרנר ולא צברית (נספח ד/1 לתצהיר התובעת) ולכן אילו היתה מתבצעת בדיקה ברשויות התכנון מי האדריכל, לא היה בכך לסייע לצברית.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

76. לבסוף נטען כי התובעת הסכימה להסדר עם המגזין לפיו ככל שאנשים יפנו למגזין בעקבות הכתבה ויבקשו פרטים אודות האדריכל, יפנה אותם המגזין לחברה לפיתוח קיסריה. צברית לא הייתה חייבת להסכים ויכלה לעמוד על זכותה, המוכחשת, כי שמה יפורסם כיוצרת ומשלא עשתה כן הסכימה לוותר על זכות התביעה נגד המגזין.

77. אשר לנזק - טוען המגזין כי התובעת לא הביאה כל ראיה לנזק שנגרם לה, ומודגש כי צברית לא תבעה נזק סטטוטורי, אלא נזק אמתאי אך לא טרחה להביא חוות דעת לעניין אובדן הרווחים/מוניטין. מעבר לכך התובעת יוצאת מנקודת הנחה היפותטית כי בעקבות הכתבה יגדל הביקוש לבתים בסגנון מרוקאי וכי כל המזמינים יפנו אליה. תזה היפותטית זו אין לה על מה לסמוך.

דיון הכרעה

78. נושא זכויות היוצרים בישראל מוסדר כיום בחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. החוק נכנס לתוקף ביום 25/05/08, ולכן על התביעה דן שהוגשה בשנת 2004, ביחס לאירועים משנת 2003-99 חל חוק זכות יוצרים, 1911 (להלן: "החוק הישן") ופקודת זכות יוצרים (להלן: "הפקודה").

79. בתביעה שעניינה הפרת זכות יוצרים, על התובע להוכיח 3 תנאים מצטברים:
א. שקיימת זכות יוצרים ביצירה.
ב. שהתובע הוא הבעלים של זכות היוצרים.
ג. שזכותו הופרה על ידי הנתבע.

80. לאחר שעיינתי בטענות ובראיות אני קובעת כי התובעת לא הרימה את הנטל ביחס למי מהמרכיבים.

האם יש לצברית זכות יוצרים או זכות מוסרית על הוילה?

81. אין חולק כי אדריכל עשוי להיות בעל זכות יוצרים במבנה שתכנן גם לפני חקיקת החוק מ-2007. עם זאת לא כל התוכניות מוגנות בחוק. לצורך כך הבחינה הפסיקה בין זכות היוצרים בתוכניות (שאינה רלבנטית לענייננו) לבין זכות יוצרים, ומכאן גם זכות מוסרית, במבנה. הפסיקה, והספרות העמידה את הדרישה למקוריות כדרישה מהותית הכרחית.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

82. לעניין זה ראו ע"א 513/89 INTERLEGO A/S נ' EXIN-LINES BROS S.A, פ"ד מח (4) 133 בעמ' 171 "המבחן הראוי יתמקד בבדיקת השיקולים בשלב הגיבוש של היצירה ויבדוק אם אלו לקוחים ממרכיבים קיימים או מיצירות קיימות, או שיש בהם גם מעבר לזה, מתרומתו המקורית של היוצר. במילים אחרות, התרומה המקורית נבחנת לא לאור התוצאה הסופית אלא לאור המקור שלה: האם המקור הוא היוצר או לחלופין מישהו קיים וידוע. בכך באה לידי ביטוי מטרתן של זכויות היוצרים".
- וראו גם: ע"א 2790/93 ROBERT E. IESENMAN נ' אלישע קימרון, פ"ד נד (3) 817, בעמוד 830, נפסק לעניין המקוריות: "המקוריות היא העיקר, ולא די בהשקעה של מאמץ, של זמן או של כישרון כדי להצדיק הגנת זכות יוצרים".
83. לעניין נטל ההוכחה החל במקרים כגון אלו, "אם הנתבע חולק בכתב ההגנה על עצם הזכאות של המוצר היצירה- להגנה על פי דין, על התובע להוכיח כי היצירה, שלטענתו הופרה אכן מוגנת בזכות יוצרים. על התובע להביא ראיות באשר למהות היצירה אם היא מוצר יוצא דופן כמו מעגל חשמלי. לפעמים יהיה על התובע להביא עדות של מומחה גם לעניין זה....לא די בטיעון משפטי ללא הקמת תשתית עובדתית לגבי מהות היצירה, שממנה יוכל בית המשפט להסיק את המסקנות המשפטיות". ראו ד"ר שרה פרזנטי "דיני זכויות יוצרים" כרך ג', עמ' 600.
84. צברית לא צירפה חוות דעת מומחה לעניין המקוריות ואני קובעת כי היא לא הוכיחה את עצם קיומה של זכות היוצרים בוילה הכל כפי שיפורט להלן.
85. בפסק דין לב קבע בית המשפט כי הגנת החוק ביחס ליצירת אמנות אדריכלית מוגבלת לאופי האמנותי של המבנה. היינו לא די בתכנון בית כדי שיחשב יצירה אלא יש צורך בסממן מקורי-אמנותי פרי מחשבתו של בעל היצירה ושלו בלבד.
- עצם העובדה שאדריכל תכנן מבנה אינה הופכת אותו מניה וביה לבעל זכות יוצרים אלא אם יוכיח את מוטיב המקוריות האמנותית שברעיון של האדריכל.
86. אני סבורה כי מדובר בבנין שאינו יצירה הזכאית להגנה לפי דיני זכויות יוצרים והוא אינו "מעשה אדריכלות אומנותי" שכן מדובר בהעתקת מבנים שנבנו במרוקו ואין כל מקוריות בבנין זה בהיבט התכנון האדריכלי.
- צברית עצמה העידה כי שאבה את הרעיונות מספרים שקיבלה מעודד ובתים שראתה במרוקו שם למדה על הסגנון שלא הכירה קודם (עמ' 86 שורות 19-13).
87. בעניינו הרעיון, המחשבה והבאתם לארץ היא של עודד, אם בכלל אפשר לקרוא להעתקתו פרי מחשבה או רעיון (כמו שהוא גם לא המציא את הקשת המרוקאית). מכל מקום, תפקידה של צברית היה ליישם בתוכניות לרישוי וביצוע את הרעיון.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

88. לתובעת לא היה קשר לעיצוב הפנים.

לעניין הצבע והטיח הייחודיים, כשנשאלה הודתה שלא היה לה חלק בהם (עמ' 88 שורה 11). מעבר לכך כשנשאלה לגבי חלון מסוים, האם הרעיון של עודד ענתה: **'לפני 2,000 שנה מרוקאים תכננו את זה ומשמה הרעיון, כאילו, בטוח הוא לא המציא את זה.'**

על חלק מהעיצובים בגינם מבקשת הכרה, הודתה כי כלל לא אהבה אותם ולא היא שהחליטה על הכנסתם "כן, הקשתות במעבר, אני לא רציתי, ליד המדרגות, אמרתי לו אל תעשה את זה. העמוד העגול לא מתאים, לא מופיע באף מקום עמוד עגול, פתאום יש פה את העמוד העגול הזה, מנוגד לכל התפיסה התכנונית של הבית, לכל הכסף ולכל הזה, אני לא לוקחת על זה אחריות" (עמ' 93 שורות 9-12). היא אף לא הייתה מעורבת בבחירת הריהוט והריצוף והמשרביות שהם מרכיבים חשובים בעיצוב המראה הסופי של הוילה שכן על כל אלו הוחלט ובוצע אחרי שהיא יצאה מהתמונה. (לפי עדותה לאחר שנסתיים השלד היא יצאה מהתמונה).

ביחס לבריכה העידה גם כי הרעיון שהבריכה תהיה בצורת קשת הוא של עודד (עמ' 95 שורות 13-18).

המזרקה בכלל לא הופיעה באף שרטוט, אלא הובאה ממרוקו ע"י עודד כרעיון שלו מבלי שהיה לצברית כל חלק בענין.

גם הקונסטרוקטור מר רון העיד שעודד כל הזמן רצה שינויים שהצריכו את שינוי התכניות של האדריכלית ובהתאמה לשנות את תוכניות הקונסטרוקציה שלו, ללמדך שהרעיון על גלגוליו ושינויים במובן היצירה, היו של עודד. (כמובן שאין בכך משום הכרעה כי עודד בעל זכות יוצרים במבנה ואני לא נדרשת להכריע בענין זה) וצברית היא זו שיישמה זאת באופן טכני בתחום מומחיותה כפי שהקונסטרוקטור פעל בתחום מומחיותו וכפי שהרצף שהובא ממרוקו עשה בתחום מומחיותו המיוחדת.

89. שרותיה של צברית נשכרו לפי ההסכם ביניהם למטרות: "ייעוץ, תכנון מוקדם, סופי, מפורט, פיקוח עליון על ביצוע עבודות בניה... לעבודות הרחבה ושיפוץ... בסגנון מרוקאי" (נספח ב' למוצגי התובעת).

90. אין חולק כי עודד אינו בעל השכלה/הכשרה מקצועית בתחום האדריכלות וברור שלא יכול להכין לחתום ולהגיש תכניות לרשויות ותכניות לביצוע. ברור למשל כי גם אם עודד רצה לבנות ברכה בצורה של קשת מרוקאית כמו גם הפתחים השונים בבית ואפילו הביא קרטון כדגם, הפיכת הרעיון לבר מימוש מצריכה שרטוט במידות המתאימות ומתן הדעת על רכיבי התכנון השונים והתאמתם לנתוני הבנין והפרופורציות שלו. אלו מטלות תכנוניות שבוצעו ע"י צברית וכפי שהעיד הקונסטרוקטור, שעבד רק על בסיס התוכניות של צברית.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

תכנון האלמנטים המבניים, גודל המפתחים ומיקומם, התאמת הפרופורציות של הקשתות, מיקום החדרים וגודלם, הוספת חדר אוכל, תכנון מטבח, חדרי שינה, יציאת וכניסת אור ואוויר, מיקום המדרגות ומספרן גובהן, השלח שלהן, תכניות חדר האמבטיה והחמאם - כל אלו בוצעו ע"י צברית.

עיצוב פנים מאידך מתחיל לאחר תום עבודת המתכנן ולאחר שהאלמנטים המבניים קיימים בפועל. עיצוב פנים מתמחה בבחירת צבעים, חיפויים, ריהוט ואלמנטים דקורטיביים למבנה. (עדות הגב' חדווה אלמוז עורכת המגזין, ישיבה מיום 3/10/10 עמ' 115). לגבי כל אלו אין מחלוקת כי נהגו ובוצעו ע"י עודד ובעלי מקצוע מטעמו ללא מעורבות של צברית. מאליו ברור שלא ניתן לבנות בית בישראל ללא אדריכל ולכן ברור שהיה אדריכל בפרויקט ברם מכאן ועד זכות יוצרים על המוצר הסופי - הוילה - להנדסאית האדריכלות צברית, הדרך ארוכה.

91. אין ספק שעבודתה של צברית הייתה חשובה כפי שהיא עצמה העידה ביחס לקשת מסוימת בבית ששרטטה **"הכל זה עניין של לשבת, זה תהיה, זה שרטוטים, לראות את זה ככה ולראות את זה ככה, ואיך זה נראה מהזווית הזאת, ואיך זה נראה מהזווית הזאת וככה מלבישים בית לאט לאט, כך שאם הוא מביא לי את הקרטון הזה אני לא יכולה לעשות איתו כלום ועובדה שהוא המשיך את גולגוליו של קרטון במקומות נוספים"** (עמ' 92 שורות 14-8). עודד הציע הרבה דברים, אבל בלי התכניות שהכינה לא היו הדברים קורמים עור וגידים וממומשים מהכוח לפועל ולכן ראוי היה כי עודד ייתן לה קרדיט על פעולותיה ותרומתה המקצועית בעת שהתראיין לכתבה. עם זאת אין בעבודתה משום יצירה אדריכלית המוגנת תחת דיני זכויות היוצרים ואם יש בכלל למישהו זכות יוצרים על הוילה לא נראה שהזכות שייכת דווקא לה.

92. לסיכום, עבודתה של צברית היתה טובה ראויה ומקצועית, אך היא לא מהווה, בכל הכבוד, אידאה או רעיון אמנותי מקורי שלה, וככזו אינה מהווה "מעשה אדריכלות אומנותי" ומכאן שספק בעיני במישור התיאורטי אם יש בכלל זכות יוצרים על המבנה אבל גם אם יש זכות, התובעת לא הוכיחה בנסיבות הענין כי יש לנכס דווקא לה את הזכות ולא לעודד או לכל אמן/בעל מקצוע אחר שנתן את תרומתו והטביע את חותמו בפרויקט.

הפרת זכות יוצרים

93. גם אלו הייתי מגיעה למסקנה כי קיימת לתובעת זכות יוצרים, עדיין עליה להוכיח כי הזכות נפגעה ע"י הנתבעים או מי מהם בכתבה במגזין בנין ודיור מושא התביעה וכי נגרם לה נזק. לאחר קריאת הכתבה, שקילת הטענות והראיות, אני קובעת שהתובעת לא הרימה את הנטל להוכיח כי נפגעה זכותה (בהנחה תיאורטית שהיתה זכות), לא הוכיחה כי נגרם נזק, וממילא בכל הנוגע למגזין היא אף ויתרה על זכות התביעה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

94. כדי להכריע בטענות לפיהן מדובר בהפרת זכויות יוצרים של צברית, מן הראוי להביא את הדברים העיקריים עליהם נסובה הכתבה.

וכך נכתב שם על הבית: **"אי אפשר לטעות בסגנונו: אף שהוא אולי אינו אחד לאחד בית מרוקאי מסורתי, עוצמת הקווים, צורת הבניה, החומרים, הצבעים האביזרים והרעיונות הכלליים שאובים כולם ממבנים בערים קזבלנקה, מרקש, סאפי או אסוורה שבמרוקו. בעליו של הבית החליט לשאוב דברים שאהב מכל המבנים, שהיו שונים מעט זה מזה, וליישם אותם בביתו הפרטי שבישראל. מובן שאת אוסף האלמנטים הרעיוניים והחומרים, היה צריך לדעת לשלב כך שלא יווצר סתם בליל רעשני, אלא בית הרמוני בעל סגנון משכנע, פונקציונלי וזורם; בית שידע לשדך בין האלמנטים השונים, לחבר את החומרים והצבעים, וייצור שייכות בינם לבין עצמם ובינם לבין סביבתם החדשה. בסופו של התהליך היצירתי נוצר מקום שאין לטעות בסגנונו המרוקאי, אך שהוא גם בעל אופי משלו ומשקף את מיקומו בסביבה ואת אישיות בעליו, העדפותיו ורצונותיו."** הכתבה מספרת על כך שבעל הבית נסע 13 פעמים למרוקו כדי לשאוב רעיונות ממבנים בעלי סגנון מסורתי כמו גם בתים של מעצבים ואדריכלים מוכרים כמו איב סאן לורן צ'רלס בוקארה. הוא פנה לבתי מלאכה בקזבלנקה כדי שייצרו עבורו את מרכיבי הבית פריטים אחרים נקנו מפירוק למשל המזרקה בכניסה לבית. את הכל ייבא בעצמו: לבני בוץ, אריחי ריצוף, טיח צבעוני, רעפים, דלתות חלונות משקופים משרביות מעץ, פרטי ברזל, גופי תאורה, הריהוט כולו שטיחים וכד'.

בהמשך הכתבה נכתב: **"מכיוון שלפני התחלת הבניה וגם במהלכה לא היתה תוכנית אחת מחייבת לפיה עבדו, אלא בחירת סגנוניות ואוסף גדול של השפעות ומודלים לחיקוי- הביא עמו הבעלים ממרוקו לארץ שבעה קונטיינרים, כמות חומרים שהיתה מספיקה לשני בתים כאלה לפחות שכן ההחלטה הסופית איזה סוג ריצוף בדיוק יונח במקום מסוים, איזה אביזר, איזה משרבייה ואיזה משקוף – התקבלו במקום, על פי התאמתם לסביבתם החדשה. לעיתים, הוא מספר, קרה שפירק אלמנט שכבר נבנה בבית, מכיוון שבתכולת הקונטיינר הבא מצא פריט שנראה לו מתאים יותר למקום."**

בהמשך נכתב כי יחד עם החומרים הביא עמו מומחי בניה ממרוקו כמו רצפים טיחים ובנאים שהקנו לבית את המראה האותנטי שלו.

בהתייחסות להיבט של תכנון המבנה נכתב בכתבה: **"זאולם מעבר לסגנון, לרעיון הכללי, לחומרים - מתבקש לשאול על תכנית המבנה; שהרי בהליך של תכנון ובנייה רגיל של בית ישנו תחילה מגרש, ואז מזמנים אדריכל שיגבש רעיון ויערוך עליו תוכנית. כאן לא התקיים הליך שגרתני שכזה... התכנית הכללית, בקווים גסים, היתה ברורה לבעלים כבר מראש: על המגרש עמד בעבר בית ישן. ממנו נותר היום המרתף, שממדיה היו מהגורמים שקבעו את גבולות הבית החדש. ברור שגם מיקום המגרש הכתיב את סידור הפונקציות בתוך המבנה: הבית ניצב בקו ראשון לים, והיה ברור שהפתחים המרכזיים, למשל של הסלון, המטבח ופינת האוכל, כמו הבריכה והשיבה בחוץ - חייבים לפנות לים..."**

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

95. ענינה של הכתבה הוא איפוא תאור וילה בסגנון העתקה ממוטיבים מרוקאים אין תאור של ארכיטקטורה חדשנית ויש דגש על עיצוב הפנים והפריטים המיוחדים המרוקאים כולם פרי העתקתו והבאת הפריטים ע"י בעל הבית.

צברית לא מוזכרת כמי שלקחה חלק כלשהו בהקמת הבית אבל גם שמו של בעל הבית-עודד, לא מוזכר בכתבה, לבקשתו.

96. עובדתית הוכח כי עודד הוא זה שפנה למגזין וביקש לפרסם כתבה על הוילה משמע הגם ששמו לא מופיע בכתבה (מטעמיו), היה לו ענין בפרסום ובשבחים שהורעפו עליו באופן שיביא לו עבודה נוספת שכן הוא התפרנס באותה עת, לפי עדותו, מקניית נדל"ן שיפוצו ומכירתו. מובן גם כי חרף השמטת שמו המתעניינים יוכלו לאתרו בנקל.

97. הוכח כי הכתבת שאלה את עודד מי האדריכל ועודד השיב שהיה אדריכל בעל תרומה שולית ולאחר שנשאל שוב ושוב אמר שבכלל לא היה אדריכל. תשובתו זו היא כמובן אינה אמת. נראה כי התעקשותו של עודד לא להזכיר את שמה של צברית כמתכנתת וחוסר הנכונות ליתן לה את הקרדיט על חלקה נבע מצרות עין, התעמרות בצברית וחוסר הגינות בסיסית, כפי שנהג בה לכל אורך הדרך בסירובו לשלם את שכר טרחתה וההלוואות שהעמידה לרשותו, לצד רצון לקדם את עצמו בפרויקטים כאלה עתידיים באופן שכל העבודה תעבור דרכו תוך חסימת פניה עצמאית לאדריכל.

98. בצומת דרכים זו יש להבחין בין חוסר תום הלב שלו לבין היעדר כל פגם בהתנהגות המגזין. ודוק: עודד לא צריך היה לומר שיש זכות יוצרים לצברית שכן לא היתה לה זכות כזו. אבל בשאלה המפורשת שנשאל אם היה אדריכל היה צריך לומר את האמת, גם אם התרומה לטעמו שולית, ובזה הוא כשל במכוון. אין בכך כדי להקים זכות שלא קיימת לצברית (זכות יוצרים על הוילה) אבל באמירת דבר שהוא יודע שאינו נכון, הוא בהחלט פגע בה וגרם, אם לא לנזק בר הוכחה, לנזק בלתי ממוני של עוגמת נפש ועל כך ראוי לחייבו בפיצוי.

לאחר ששקלתי את הדברים, החלטתי להעמיד את הפיצוי בראש נזק זה ביחס לעודד על סך 30,000 ₪.

99. שונים פני הדברים ביחס למגזין. סעיף 8 לחוק זכויות יוצרים 1911 קובע כי נתבע שלא ידע מדבר קיום זכויות יוצרים לא יהיה חייב בדמי נזק כתוצאה מהפרת זכות היוצרים אם במועד ההפרה לא ידע ולא היה יסוד נאמן לחשוד שקיימת זכות יוצרים ביצירה. אין חולק כי למגזין לא היתה ידיעה כי יש על הוילה זכות יוצרים בכלל וזכות לצברית בפרט ואף לא היתה לה ידיעה כי צברית בצעה את התכנון האדריכלי בוילה.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

100. נשאלת השאלה האם קיימת חובה למגזין לבצע חקירה עצמאית בשאלה מי היה האדריכל לאחר שבעל הבית אמר שלא היה אדריכל או שהיה אדריכל בעל תרומה שולית ולא היה נכון לגלות את שמו.

האם ניתן בכלל לכפות על בעל הבית ליתן קרדיט לבעל מקצוע כלשהו? האם קיימת חובה על המגזין לבצע חקירה עצמאית ברשויות התכנון ולפרסם מי חתום על התכניות (הגרמושקות) ואף להכריע במחלוקת בין הבעלים למי שטוען שהוא המתכנן, מי אחראי בפועל על כל פרט תכנוני גדול כקטן? נראה לי כי הטלת נטל כזה על המגזין אין לו מקור חוקי, הוא ואף אינו סביר.

101. התובעת, שעליה הנטל, לא הביאה אסמכתא משפטית על קיום חובה של המגזין לערוך חקירה עצמאית ואף לפרסם שמו של גורם מהגורמים שלקחו חלק בפרויקט חרף סירוב הבעלים ליתן לו קרדיט ולא שוכנעתי בכל התהיות לעיל כי המגזין פעל שלא כדין.

ואשר למקרה שלפניי, הוכח כי על הבקשה להיתר בניה שהוגשה לרשויות התכנון (התשריט) חתום הנדסאי אדריכלות בשם ידן לרנר ולא התובעת כך שגם אם המגזין היה מברר מי האדריכל החתום על התכנית (ולא ברור שהיתה לו חובה ואף לא ברור אם היתה לו סמכות לעשות כן), הוא היה מגלה כי לא היתה זו התובעת. צברית, אגב, לא סיפקה הסבר לענין זה. וכך, ולאור התוצאות לפיהם האדריכל הוא בכלל אדם אחר, הרי שפניה לרשויות המוסמכות (אם היא בכלל חוקית או אפשרית) כפי שמציעה צברית לא היתה מביאה לתוצאה המקווה מבחינתה.

נשאלת השאלה האם לאחר שהמגזין יגלה כי חתום אדריכל אחר עליו לשמש "שופט חוקר" שיכריע במחלוקת מי באמת תכנן צברית או האדריכל החתום או אולי אדם שלישי אחר? נראה לי ברור כי לא רק שהמגזין לא צריך אלא הוא אינו בעל כוח חוקי וסמכות לפעול כשופט ולהכריע בסיטואציה כזו והדרישה הזו ממנו היא בלתי מבוססת בעליל.

102. בסופו של יום, השאלה אם יש זכות או אין זכות לצברית ומה מהות הזכות והיקפה, הונחה לפתחו של בית המשפט בתביעה זו ולכן בטרם הקביעה המשפטית בפסק הדין כאן, ממילא לא יכול היה המגזין להפר זכות שטרם נקבעה. המגזין פעל כשורה אפוא, וללא רבב.

שאלת הנזק

103. לאור המסקנות עד כה, דיון זה מובא בבחינת למעלה מן הצורך. ברור שאין בכתבה פגיעה במוניטין כי עודד לא אמר לא טוב ולא רע על צברית. הוא פשוט לא הזכיר אותה בפני הכתבת. גם לא הוכח מוניטין קודם בו ניתן היה לפגוע. לכל היותר עשויה להיות פגיעה תיאורטית עתידית בהכנסות לעומת מצב שהיה יכול אולי להיות אם היה נותן לה את הקרדיט ולא לוקח אותו לעצמו. במילים אחרות הטענה של צברית היא כי באי איזכורה בכתבה, יש מניעה פוטנציאלית בבחינת חסימת קרש קפיצה לקבלת עבודות ממי שבעקבות הכתבה היה מעוניין לבנות בית בסגנון מרוקאי.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

104. גם בשאלה זו לא הצליחה התובעת להרים את הנטל.
105. מנהלת החשבונות של צברית, הגב' סרטנה הציגה שומות מס של התובעת לשנים 98 עד 2001.
- בשנת 1998 היתה ההכנסה השנתית 62,929 ₪ בשנה זו פורסם במגזין בנין ודירור בית שתכננה בקיסריה. זה היה הבית הראשון שתכננה. והוא הביא לה עבודה.
- ב-1999 – 89,727 ₪
ב-2000 – 190,187 ₪
ב-2001 – 192,926 ₪
- צברית מעריכה את ההפסד ב-200,000\$.
106. טענתה של צברית לפיה אם היתה מקבלת את הקרדיט יכלה להכפיל או לשלש הכנסתה, לא מתיישבת עם הנתונים שכן הפרסום בכתבה ב-98 היה בפברואר ומטבע הדברים יביא לקוחות בזמן קרוב לפרסום שעה שהכתבה נקראת ע"י הציבור ולא בחלוף שנים שעה שהאפקט נחלש. היא גם העידה כי זמן עבודה על בית הוא בערך שנה כך שניתן היה לצפות (לפי התיאוריה שלה) להגדלת הרווחים ב-1999 אך בפועל אין הדבר כך. ובכלל, מנתוני התיק עולה כי בשנת 2000 2001 נכנס פרויקט אחד גדול יחסית של 40 בתים דבר המסביר את העלייה ואחר כך ב-2002 חזרו ההכנסות לרמה כמקודם. כמובן שעבודות נכנסות לא רק כתוצאה מפרסום במגזין, בכל הכבוד למגזין, אלא גם מפה לאוזן וראה מעדות של מר דני יצחקי למשל לפיה הגיעו אליה בעקבות המלצה של מישהי שצברית תכננה לה בית.
107. לסיכום לא ניתן להסיק מסקנות רציניות ומבוססות סטטיסטית בדבר קשר סיבתי בין אי מתן הקרדיט בכתבה מושא התיק להכנסות.

ויתור

108. אם לא די בכל האמור ביחס למגזין, הרי שלאחר פרסום הכתבה ופנית צברית למגזין, הוסכם ביניהם כי אם תהיה פנייה למגזין לגבי המבנה הם יפנו את הפונה לחברה לפיתוח קיסריה. צברית קיבלה את הסיכום והצהירה למעשה כי מבחינתה העניין סגור. וכך כתבה במכתבה למגזין: **'לא נותר לי אלא לכבד את החלטתכם שלא לפרסם שמי כאדריכלית המבנה ועל החלטתכם להפנות את כל המתקשר לחברה לפיתוח קיסריה, ברכות ותודה על שיתוף הפעולה.'**

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 4267/04 שפאן נ' בן זאב
ת"א 14955/04 צברית נ' בן זאב ואח'

109. הטענה בדבר אותו סיכום החוסם את התביעה נגדה הועלתה בכתב ההגנה של המגזין ולא הוגשה בענין זה כתב תשובה. גם בתצהירה לא ניתנה התייחסות לטענה זו ולמעשה היא לא הוכחשה ע"י התובעת בחקירה נגדית שם מעומתת עם השאלה אך משיבה: **"מה יכולתי לעשות"** (עמ' 117 ש' 20 ואילך). התובעת יכלה לעשות הרבה דברים, להודיע שהחלטת המגזין אינה מקובל עליה ולדרוש פרסום שמה כיוצרת אך לא עשתה זאת, אלא כאמור כתבה שהיא מכבדת את ההחלטה ומודה על שיתוף הפעולה. אני סבורה שיש בכך משום הודעה והודאה בדבר הסכמה להיעדר תביעות נגד המגזין.

110. סופו של דבר, את התביעה נגד המגזין יש לדחות וביחס לתביעה בגין אי מתן קרדיט והכחשת עבודת האדריכלות של צברית ע"י עודד יש לחייבו בסך 30,000 ₪ בגין עוגמת הנפש.

111. אשר על כן אני מקבלת את שתי התביעות נגד נתבע מס' 1 ומחייבת אותו לשלם לתובעת בגין שתייהן ביחד סך 406,952 ₪. הנתבע 1 ישפה את התובעת באגרת המשפט המשוערכת בשתי התביעות ובנוסף בשכ"ט עו"ד בסך 40,600 ₪. התביעה נגד נתבעת 2 נדחית (וממילא ההודעה לצד שלישי). התובעת תשפה את הנתבעת בגין האגרה בה נשאה בהודעת צד שלישי ובנוסף בשכ"ט עו"ד בסך 23,200 ₪.

המזכירות תשמור את תיק הנייר במלואו הואיל והוא מכיל חומר שלא נסרק דוגמת תשריטים והמגזין נשוא התביעה.

ניתן היום, כ"א אב תשע"א, 21 אוגוסט 2011, בהעדר הצדדים.

אילת דגן, שופטת